

ԳՆԱՅԱՏՈՒՄ

ԿԵՅՅԵՄ ԱՆԱՀԻՏ, ԸՆՈՐՀԱՎՈՐՈՒՄ ԵՆՔ...

Դեկտեմբերի 9-ին կայացել է Մոսկվայի XX միջազգային՝ երիտասարդ երաժիշտների հեռուստատեսային երաժշտական մրցույթի հանդիսավոր փակումը: Մրցույթի եզրափակչի մասնակիցները ելույթ ունեցան Մոսկվայի ֆիլհարմոնիայի ակադեմիական սիմֆոնիկ նվագախմբի նվագակցությամբ:

Մրցույթի մասնակից 18 երկրների 48 երիտասարդ երաժիշտների թվում էր Վրաստանի ներկայացուցիչ, 13-ամյա ախալքալքցի դաշնակահարուհի Անահիտ Ստեփանյանը: Նա «Դաշնամուր» անվանակարգում արժանացավ «Արծաթե Մարդուկ-Ջարդուկ» մրցանակին:

Այդ անվանակարգում «Ոսկե Մարդուկ-Ջարդուկ» մրցանակը բաժին ընկավ Ռայան Բրեդշոուն (Սլովակիա-Ավստրալիա):

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ը՝ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՕՐ

ՔԵԹԵՎԱՆ ՑԻԽԵԼԱՇՎԻԼԻ. «ՓՇԱԼԱՐԵՐԻՅ ԱՅՆ ԿՈՂՄ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ԱՐԺԵՔ ԶԵՆ ՆԵՐԿԱՅԱՅՆՈՒՄ»

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

«Փշալարերից այն կողմ մարդու իրավունքները եւ արժանապատվությունը արժեքներ չեն ներկայացնում եւ, ցավոք, չունենք համապատասխան լծակներ, որպեսզի կարողանանք ապահովել նրանց անմիջական անվտանգությունը», - հայտարարեց պետնախարարը:

Միջոցառմանը հանդուրժողականության եւ մարդու իրավունքների պաշտպանության օրվա կապակցությամբ, պարգևներ հանձնեց օրվա նվիրված ցուցահանդեսի հաղթողներին: Պատվոգրեր հանձնվեցին նաեւ Վրաստանի տարածաշրջաններում գործող լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներին: Մասնավորապես, մեդիա

ամրցույթի պատվոգրեր ստացան Լիանա Մարգարյանը, Ռուսուդան Գվարամաձեն, Ցանուկա Մուլդինին, ֆոտոմրցույթից՝ Նինոմիդայից Բորիս Կարսյանը, Գայանե Ղարաբուլյանը, Վարդուհի Կուրդինյանը, Ոսկեհատ Մկրտչյանը:

Հանդուրժողականության եւ մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրվան

վան նվիրված միջոցառումը անցկացվեց ՄԱԿ-ի ասոցիացիայի (UNAG), «Հանդուրժողականության, քաղաքացիական գիտակցության եւ ինտեգրման աջակցության ծրագրի (PITA), Միացյալ Նահանգների միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) եւ Վրաստանում եվրախորհրդի գրասենյակի աջակցությամբ:

ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ՝ ՎՐԱՍՏԱՆՈՒՄ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՎԱԾ ԵՎՐԱՄԻՈՒԹՅԱՆ, ԵՎՐԱԽՈՐՀՐԴԻ ԵՎ ՄԱԿ-Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏ

Դեկտեմբերի 10-ին համաշխարհային հանրությունը նշեց Մարդու իրավունքների պաշտպանության օրը: Օրվա առիթով, Վրաստանի ժողովրդական պաշտպան Նինո Լոնջարիան հանդես եկավ հատուկ հայտարարությամբ:

Ժողովրդական պաշտպանի հայտարարության մեջ հակիրճ ներկայացված էր մարդու իրավունքների պաշտպանության տեսանկյունից երկրում ստեղծված իրավիճակը, բերված էին իրավունքների խախտման փաստեր, որոնք գտնվում են հանրության ուշադրության կենտրոնում:

Նա առանձնակի կանգ առավ Վրաստանի բռնազավթված տարածքներում մարդու իրավունքների համատարած խախտումների թեմային: Որպես օրինակ, Նինո Լոնջարիան ներկայացրեց Ցխինվալիի դեֆակտո իշխանությունների կողմից ձերբակալված բժիշկ Վաժա Գափրիձյալի ղեկավարելու մեղադրանքը, որ չնայած միջազգային հանրության բողոքին, նրան շարունակում են պահել բանտում:

Հայտարարության մեջ ժողովրդական պաշտպանը անդրադարձել էր ինչպես Վրաստանի Գերագույն դատարանի դատավորների թեկնածուների ընտրության, այնպես էլ՝ երկրի մախազախի կողմից 2019 թվականին իրականացրած համաներման գործընթացներին:

Մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրվա առիթով, ժողովրդական պաշտպան Նինո Լոնջարիան, Վրաստանում հավատարմագրված եվրամիության, Եվրախորհրդի եւ ՄԱԿ-ի ներկայացուցչությունների հետ, Թբիլիսիի մետրոյի «Ռուսթավելի» կայարանի մոտ անցկացրեց միջոցառում: Միջոցառմանը հավաքվածների առջև ելույթ ունեցան ժողովրդական պաշտպանը, Վրաստանի վարչապետի մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցերով խորհրդական Լեւա Աբիաշվիլին, Վրաստանում եվրամիության դեսպան Կարլ Հարցելը, Վրաստանում եվրախորհրդի գրասենյակի ղեկավար Կրիստինա Ուրսեն, ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակի պետի խորհրդական Վլադիմիր Շկոլնիկովը:

Մարդու իրավունքների միջազգային օրվա առիթով, Վրաստանի կառավարության գրասենյակում երկրի կրոնական հարցերի պետական գործակալությունը հյուրընկալեց Վրաստանում գործող կրոնական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին:

Ինտեգրման ժողովի շրջանակներում անցկացված հանդիպմանը, կրոնական հարցերով պետական գործակալության մախազախ Ջազա Վաշադմաձեն խոսեց Վրաստանի կառավարության 2018-2020 թվականներին մարդու իրավունքների կառավարական ծրագրի շրջանակներում կրոնի հարցերով գործակալության կողմից իրականացված աշխատանքների մասին:

ՄԻՄՈՆ ԿԻԼԱՉԵ

PHARMACY / FAMILY CARE / BEAUTY

ՈՍԿԵԳՈՒՅՆ ԱՄՍԱՌ

www.psp.ge | www.psp.gd | www.fb.com/psp.ge | (032) 2 40 20 20 | 20 20

2019-Ը ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԿՈՄԻՏԱՍՅԱՆ ՏԱՐԻ

ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ. ՆՐԱՆՔ ԶԱՆԴԻՊԵԼ ԵՆ ԿՅԱՆՔԻ ՏԱՐԲԵՐ ԽԱՉՄԵՐՈՒԿՆԵՐՈՒՄ

Յոսի.Թումանյանի ու Կոմիտասի հանճարն ունի ազգային այնպիսի հզոր որակ, որ նրանց դարձնում է աշխարհում հայի ու հայկականության խորհրդանշ: Մեծեր շատ ունենք, բայց մեզ համար ազգի հավաքական ամբողջականության ներկայացուցիչ են Թումանյանն ու Կոմիտասը՝ երկու հոգեդրայոներն ու հոգեւոր երկվորյակները: Նրանք ծնվել են նույն 1869թ., ոչ թե պատահաբար, այլ ճակատագրի բերումով: Թումանյանն ու Կոմիտասը հաճախ են հանդիպել կյանքի տարբեր խաչներուկներում, մտերմացել ու բարեկամացել:

«Նրանք մտածում ու գործում էին նույն կերպ, նույն ոգով եւ աշխարհ էին եկել համաշխարհային գունապնակում հայկական գույնը դառնալու առաքելությամբ:

Հիրավի, նրանց տարեկից ու բախտակից լինելու հանգամանքն արտացոլում էր 20-րդ դարում հայության գոյապայքարի հաղթանակի խորհուրդը: Կոմիտասը Թումանյան բանաստեղծին ճանաչել ու գնահատել է Գեորգյան ճեմարանում ուսանելու տարիներին, երբ ծանոթացել է պոետի առաջին ժողովածուին՝ 1890թ. «Բանաստեղծություններ» մոսկովյան հրատարակությամբ: Նա մեծ հափշտակությամբ է ընթերցել այն: Գեորգյան ճեմարանի 21-ամյա ուսանող սարկավագ Սողոմոն Սողոմոնյանն իր ոգեւորությունը փոխանցում էր դասախոսին՝ Ստեփան Լիսիցյանին՝ անվերջ կրկնելով. «Լավ է, չէ՞, լավ է, չէ՞...: Յոսի.Թումանյանն ու Կոմիտասն այդ պահին դեռես առանձնապես ծանոթ չէին, թե եւ արդեն լավ ճանաչում են գնահատում էին միմյանց որպես արվեստագետներ»:

Նրանց առաջին հանդիպումը, ըստ Յովհաննիսյանի, ըստ ամենայնի տեղի է ունեցել 1904թ. հունիսի 16-18-ը, երբ բանաստեղծն էջմիածին էր եկել Օշականից՝ «Թարգմանչաց տոնին» մասնակցելու նպատակով. «Նա «հյուրընկալվեց Կոմիտասի բնակարանում, եւ այդ «գողտրիկ» բնակարանը վերածվեց Վերնատան»: Այդ օրերին էջմիածնի մտավորականության համար սիրելի հավաքատեղի դարձած Կոմիտասի բնակարանում գրական-երաժշտական հավաքները տեւում էին ամբողջ գիշերը՝ մինչեւ առավոտյան ժամերգության զանգերի դողանքները:

Երկու մեծերը հաճախ էին գրուցում էջմիածնի՝ Կոմիտասի սիրած վայրում՝ Ներսիսյան լճի ափին: Կոմիտասի ու Յովհ.Թումանյանի միջեւ էջմիածնում ստեղծված մտերմությունը շարունակվում է Թիֆլիսում: 1905թ. գարնանը բանաստեղծը Կոմիտասի համար այն միակ ու թերեւս ամենամտերին անձնավորությունն էր, որին երաժիշտը, Թիֆլիս գալով, այցելության գնաց իր համերգներից առաջ: 1905թ. ապրիլի 1-ին, չնայած Արտիստական թատրոնի՝ 800 անձի համար նախատեսված դահլիճում «լրացուցիչ աթոռներ» էին դրված, շատերը ոտքի վրա էին: Դահլիճի օթյակներից,

յարուսներից, ամֆիթատրոնից ու պարտեռից բեմահարթակ են նետվում անհամար թերթիկներ, գրություններ՝ հիացական խոսքերով: Բեմ են բարձրանում Յովհաննես Թումանյանը, Ղազարոս Աղայանը, այլը: Բոլոր հաներգներից հետո Թումանյանի բազմանդամ ընտանիքը հյուրընկալում է Կոմիտասին եւ նրան ընկերակցող հայ, ռուս, վրացի արվեստագետներին՝ նկարիչների, գրողների, երաժիշտների... Դեռ երկար տարիներ Թումանյանի ընտանիքում կարոտով ու սիրով հաճախ են հիշել Կոմիտասի հետ հավաքություններն իրենց տանը: Բանաստեղծի թե՛ կինը, թե՛ զավակները հարազատի ջերմությամբ ու անկեղծ սիրով են ընդունել Կոմիտասին: Տիկին Օլգան, որ հյուրընկալել է ժամանակի բոլոր նշանավոր հայերին եւ բազմաթիվ օտարազգի մտավորականների, պաշտոնյաների ու արվեստագետների, առանձնակի ուշադրություն ու հոգատարություն է դրսևորել հատկապես Կոմիտասի նկատմամբ՝ զգալով նրա բնավորության մեջ ամոթխածություն: Հենց այդ ընդունելության շնորհիվ է Կոմիտասն իրեն ազատ զգացել Թումանյանի տանը: Հաճախ է նստել Թումանյանի տանը «Բյուտոներ» դաշնամուրի մոտ, նրան շրջապատել են բանաստեղծի զավակները, երգել ու նվագել նրա հետ. «Մշտապես արվեստի կատարելության ձգտող Թումանյանի բծախնդրությունը երբեք չի տարածվել Կոմիտասի արվեստի նկատմամբ:

Յովհ.Թումանյանի սերը Կոմիտասի երգարվեստի նկատմամբ նույնքան մեծ էր եւ խորը, որքան Կոմիտասի հիացումները պոետի ստեղծագործության նկատմամբ: Մի առիթով Թումանյանի տանը, երբ Կոմիտասը երգել է «Անտունին», բանաստեղծը ձայնակցել է նրան, ապա ասել. «Սիրտս նման է էն փլած տըներ...»՝ ժողովուրդն իր ամբողջ պատմությունն է տվել, ժողովրդական ստեղծագործության գոհար է սա»: Թումանյանը Կոմիտասի երգերից հատկապես շատ է սիրել «Անտունին», «Մոկաց Միրզան», «Տեր Եկեղն»: «Իսկ երբ 1903թ. իշխանուհի Մարիամ Թումանյանը դիմում է Կոմիտաս վարդապետին Յովհ.Թումանյանի «Անուշը» օպերայի վերածելու խնդրանքով՝ երգահանը ոչ միայն համաձայնում է, այլեւ արտահայտում է իր հի-

ացումները՝ թեւավոր խոսք դարձած մի խոսքով. «Շնորհափայլ իշխանուհի, ուրախութեամբ կարդացի պ.Յովհ.Թումանյանի «Անուշը» ու շատ անուշ գտա»:

Կոմիտասը ստեղծագործական մեծագույն ոգեւորությամբ ձեռնամուխ եղավ «Անուշ» օպերայի աշխատանքներին: Լիբրետոն գրելը հանձն էր առել բանաստեղծը: Սակայն օպերան ավարտին չհասավ, եւ չհասցնելու պատճառներից մեկը, Յովհաննես Թումանյանի եւ Կոմիտասի բազմազբադրությունն էր: Բանաստեղծն այդպես էլ ժամանակ չի գտել ամեն անգամ արձագանքելու համատեղ աշխատելու Կոմիտասի խնդրանքին: Երգահանը դժգոհել է. «Սիրելի Յովհաննես, ափսոս, որ Տիֆլիս եղած ժամանակս քեզ տեսնել չկարողացայ, պետք է մի լավ ծեծել: Ա՛յ աղբեր, քեզ սպասելով՝ աչքս ջուր դառավ, չէ՞ որ դու ասել էիր, թե Ջատկի տօներից յետոյ կգաս մի քանի օրով: Էսա Համբարձումն էլ անցավ, դեռ դու չերեւացիր»: Կոմիտասի համար ներշնչանքի աղբյուր է դարձել Թումանյանի ոչ միայն «Անուշը», այլեւ «Կաբալի երգը»:

Թումանյանն ու Կոմիտասն ապրել են միմյանց հոգսերով, անհանգստացել միմյանց համար: Բանաստեղծի բանտարկությունը հուզել է Կոմիտասին, «Մեր Յովհաննեսի չարձակուելը շատ վատ տպատրութիւն թողեց վերաս, որքա՛ն գրկուում է մեր գրական-բանաստեղծական կենքը նորա անգործ բանտումն ընկած մնալովը»: Որքան ծանր ու դժվարին կյանքով է ապրել Կոմիտասը, ինչպիսի նյութական խոչընդոտների է հանդիպել իր առաքելությունը կատարելու ճանապարհին: «Իր հողվածներից մեկում Թումանյանն ասես հանդիմանում է հասարակությանը, որն ըստ արժանվույն չի գնահատում ու ապահովում իր տաղանդներին: Նա գրում է. «Կոմիտաս վարդապետի պես մի անձնավորություն, նույնիսկ եվրոպայում հիացումներ առաջ բերելուց հետո էլ չի կարողանում իր հայրենիքում մի դաշնամուր ձեռք բերի կամ հնարավորություն՝ գավառները ճանապարհորդելու եւ կատարելու մի գործ, որ միայն ինքը կարող է կատարել, եւ որն

էնքան պատիվ է բերում ամբողջ ազգին»:

Կոմիտասը, իհարկե, վերջիվերջո կյանքի քառասուններորդ տարում դաշնամուր ունեցավ Ալեքսանդր Մանթաշյանի շնորհիվ: Այն եղավ միակ սփոփանքն ու փրկությունը երաժիշտ վարդապետի համար: Կոմիտասը երջանկությունից քարացել ու արտասվել է՝ իր ցուրտ սեյսակում տեսնելով շքեղ երաժշտական գործիքը:

Աղավնի Մեսրոպյանը՝ Կոմիտասի ճակատագրի, նրա առողջության համար մտահոգված անձանց կազմակերպած 1920-21թթ. հուշ-երեկոների մասնակիցների թվում առաջինը նշում է Թումանյանի անունը: Այդ երեկոների շնորհիվ 1920թ. Թիֆլիսում ստեղծվում է «Կոմիտաս» միությունը, որի նպատակն էր անդամավճարներով, հանդեսների ու հավաքությունների շնորհիվ ձեռք բերած գումարներով սատարել երգահանի ապաքինմանը, օժանդակել նրա աշխատությունների հրատարակմանը: Ավելի ուշ միությունը միաձուլվում է «Հայարտան»-ի, որի նախագահն էր Թումանյանը: Կոմիտասին փրկել չի հաջողվում: Ամենայն հայոց բանաստեղծի մահվանից տարիներ անց՝ 1936թ. մայիսի 28-ին, երբ պետք է հարազատ հողին հանձնվեր Փարիզից երեւան հասած Կոմիտասի աճյունը, Թումանյանի փոխարեն ծաղկեպսակ է դնում նրա կինը՝ Օլգա Թումանյանը:

Կոմիտասի ու Յովհ.Թումանյանի մտերմությունն ու բարեկամությունը, պատահական չէին, նրանք ունեին վարքագծի, ճաշակի եւ այլ ընդհանրություններ:

ԼԻՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԹԲԻԼԻՍԻՈՒՄ ԱՆՑԿԱՑՎԵՑ ԵՐԿՐՈՒ ՀԱՆՃԱՐՆԵՐԻ ՀՈՐԵԼՅԱՆԱԿԱՆ ՏԱՐԿԱ ՎԵՐՋԻՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄԸ

Դեկտեմբերի 11-ին Վրաստանի կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության հանդիսությունների սրահում տեղի ունեցավ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ինվանուները Յովհաննես Թումանյանի եւ Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյակներին նվիրված հորեյանական տարվա վերջին միջոցառումը:

Վրաստանի եւ Հայաստանի կրթության, գիտության, մշակույթի ու սպորտի նախարարությունների, Վրաստանի գրողների միության, Վիրահայոց թեմի նախաձեռնությամբ անցկացված հանդիսություններ կա էին Վրաստանի կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարի առաջին տեղակալ Բադրի Մախուրաձեն, Վրաստանում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ռուբեն Սադոյանը, Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Տեր Կիրակոս վարդապետ Դավթյանը, Վրաց Ուղղափառ Սուրբ Եկեղեցու Ախալքալաքիի եւ Կոմբուրդոյի միտրոպոլիտ Նիկոլոզ Փաչուլաձեն, «Արմենպրես» գործակալության տնօրեն Արամ Անանյանը, Վրաստանի գրողների միության համանախագահ Բադրի Արաբուլին, «Վրաստան» թերթի խմբագիր Վան Բալթոլթյանը, Երեւանի Յովհաննես Թումանյանի թանգարանի տնօրեն Անի Եղիազարյանը, վրաց ու հայ պետական գործիչներ եւ մտավորականության ներկայացուցիչներ: Այստեղ էր Թումանյանի Մուշեղ որդու թոռը, Ամենայն հայոց բանաստեղծի ծոռնուհին, Թիֆլիսիում ապրող Ալյոնա Կոլեսնիկովան:

Երեկոն հայերեն եւ վրացերեն վարեցին Թիֆլիսի «Թումանյանի տուն» գիտամշակութային կենտրոնի ղեկավար Գիսանե Հովսեփյանը եւ Վիրահայոց թեմի Մշակույթի բաժնի ղեկավար Սուրեն Աբրահամյանը:

Գրեթե ողջ կյանքը Թիֆլիսում ապրած, թիֆլիսյան միտուկացին սիրահար, վրաց իրականությանը առանձնակի ջերմությամբ կապված Յովհաննես Թումանյան բանաստեղծի ոգեղեն կերպարն այդ օրը նորից հանդես եկավ՝ որպես հայ եւ վրաց ժողովուրդների դարավոր բարեկամության ջահակիր: Այդ ոգով էր ներշնչված շնորհանդեսի հանդիսավոր բացումն ու հաջորդող հայերեն եւ վրացերեն բոլոր ելույթները:

Ներկաներին ողջունեցին Վրաստանի կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի (ԿԳՄՍ) նախարարի առաջին տեղակալ Բադրի Մախուրաձեն, Վրաստանում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ռուբեն Սադոյանը, Վրաստանի ԿԳՄՍ նախարարության մշակույթի դեպարտամեն-

տի տնօրեն Նանա Դոլիձեն, Վրաստանում Հաշտության եւ քաղաքացիական հավասարության նախարարության ներկայացուցիչ Թինաթին Գոգելիանին, Աբխազիայի կրթության եւ մշակույթի փոխնախարար

Իրմա Կեկելիձեն, Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Տեր Կիրակոս վարդապետ Դավթյանը, բանաստեղծուհի Մաղվալա Գոնաշվիլին, բանաստեղծ-թարգմանիչ Գիվի Շահնազարը, Հայաստանի Ազգային Ակադեմիայի Մ.Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի տնօրեն Վարդան Դեռիկյանը, Երեւանի «Թումանյանի թանգարանի» տնօրեն Անի Եղիազարյանը, «Արմենպրես» գործակալության տնօրեն Արամ Անանյանը:

Ապա տեղի ունեցավ 2019թ.-ին լույս ընծայված հորեյանական երեք ժողովածուների՝ «Յովհաննես Թումանյան-150» հայերեն-վրացերեն (նախագիծ՝ Մաղվալա Գոնաշվիլի, Գիսանե Հովսեփյան, Թիֆլիսի, «Մերանի») «Յովհաննես Լուսեղենը» վրացերեն (խմբագիր՝ Հրաչյա Բալթոլթյան, Երեւան-Թիֆլիսի, Արեւելք-Արեւմուտք մատենաշար) եւ Յովհաննես Թումանյանի «Տասը հեքիաթ» հայերեն-վրացերեն (նախագիծ՝ Երեւանի Թումանյանի թանգարան, Արեւելք-Արեւմուտք մատեն-

նաշար) շնորհանդեսը:

Վերոնշյալ գրքերի հայերենից վրացերեն թարգմանության հեղինակն է բանաստեղծ-թարգմանիչ Գիվի Շահնազարը:

Միջոցառումն ուղեկցվեց Հայաստանի «Արմենպրես» գործակալության Թումանյանին նվիրված «Հետահայաց» լուսանկարչական ցուցահանդեսի ցուցադրմամբ եւ դասական երաժշտության համերգով:

Հորեյանական տարվա շրջանակներում թեմի առաջնորդ Կիրակոս վարդապետ Դավթյանին փոխանցվեց թեմի «Յովհաննես Թումանյան-150» հուշամեդալը: Երեւանի Թումանյանի թանգարանի «Յովհաննես Թումանյան-150» հուշամեդալներով պարգևատրվեցին նաեւ Գիվի Շահնազարը, Մաղվալա Գոնաշվիլին եւ Գիսանե Հովսեփյանը:

Ամփոփելով տարվա միջոցառումների շարքը, շնորհակալական խոսքեր հղվեցին բոլոր նրանց, ովքեր իրենց ներդրումն ունեցան Ամենայն հայոց բանաստեղծի եւ Կոմիտաս վարդապետի հորեյանները հավուր պատշաճի մշելու գործում, մասնավորապես, Վրաստանի եւ Հայաստանի մշակույթի նախարարություններին, Վրաստանում Հայաստանի դեսպանությանը, Վիրահայոց թեմին, Վրաստանի գրողների միությանը, «Վրաստան» թերթին, Թիֆլիսի Պ.Ադամյանի անվան պետական հայկական դրամատիկական թատրոնին:

ՋՈՒԼԵՏԱ ԲԱՊԴՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԱՐՅԱԽ. Փաստեր, իրադարձություններ

«ՎՐԱՍՏԱՆԻ», ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ, ՊԱՆԱՐՄԵՆԻԱՆԻ ԵՎ ԿԱՎԿԱԶՊՐԵՍԻ ՆՅՈՒԹԵՐՈՎ

ՀԱՆՁ ՓՅՈՒՆԻԿ ԹՈՉՈՒՆ...

(Ակիզբը՝ 1-ին էջում)

Գյումրիի Սուրբ Աստվածածին (Յոթ վերք) եկեղեցում Հայաստանի նախագահ Արմեն Սարգսյանը ներկա է գտնվել երկրաշարժի զոհերի հիշատակի ոգեկոչման պատարագին, ապա ծաղկեպսակ է դրել երկրաշարժի անմեղ զոհերի հիշատակը հավերժացնող հուշակոթողին եւ մեկ րոպե լռությամբ հարգել նրանց հիշատակը:

Ավերվեց 21 քաղաք ու շրջան, 342 գյուղ: Սպիտակ, Լենինական, Կիրովական, Ստեփանավան քաղաքները, Սպիտակի, Ախուրյանի, Գուգարքի, Արագածոտնի, Կալինինյոյի, Ստեփանավանի շրջանների հարյուրից ավելի գյուղեր ու բնակավայրեր... ավերվեցին գրեթե ամբողջությամբ:

Անօթեւան մնաց 514 հազար մարդ: Վիրավորվեց ու հաշմանդամ դարձավ մոտ 20 հազարը, զոհերի թիվը հասավ 25 հազարի: Եվ հատկապես Գյումրիում՝ մոտ 17 հազար եւ Սպիտակում՝ 4 հազար մարդ:

Ավերիչ երկրաշարժի հետեւանքով ավերվեց Հայաստանի բնակֆոնդի 17 տոկոսը, դադարեց գործել 100-ից ավելի արդյունաբերական ձեռնարկություն,

մեծ վնաս հասավ նաեւ ճարտարապետական, պատմական, արվեստի հուշարձաններին:

Հայաստանին համակողմանի օգնություն ցուցաբերեց աշխարհի ավելի քան 100 երկիր ու տասնյակ միջազգային կազմակերպություն: Առաջիններից մեկը Հայաստանին օգնության ձեռք մեկնեց եղբայրական Վրաստանը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՅՑԵԼԵՑ ԾԻԾԵՌՆԱԿԱԲԵՐՐԴԻ ՀՈՒՇԱՅԱՄԱԼԻՐ

Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը, նախագահ Արմեն Սարգսյանը, Ազգային ժողովի նախագահ

Դեկտեմբերի 9-ին, Ցեղասպանության զոհերի հիշատակի ու արժանապատվության եւ այդ հանցագործության կանխարգելման միջազգային օրվա կապակցությամբ, Հայաստանի բաժրագույն ղեկավարությունն այցելեց Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր:

Արարատ Միրզոյանը, արտաքին գործերի նախարար Զոհրաբ Մնացականյանը ծաղիկներ խոնարհեցին 1915 թվականի Հայոց ցեղասպանության անմեղ զոհերի հիշատակը հավերժացնող անմար կրակի մոտ:

Նշենք, որ 2015թ. սեպտեմբերի 11-ին ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի 69-րդ նստաշրջանի ընթացքում, միաձայն ընդունվեց Հայաստանի կողմից

մից ներկայացված 69/323 բանաձեւը, որով հռչակվեց Ցեղասպանության զոհերի հիշատակի ու արժանապատվության եւ այդ հանցագործության կանխարգելման միջազգային օր: Նախաձեռնությունը բխում է այս տարվա մարտի 27-ին ժնեւում, ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների խորհրդի 28-րդ նստաշրջանում, ցեղասպանության կանխարգելման վերաբերյալ Հայաստանի կողմից ներկայացված եւ միաձայն ընդունված բանաձեւի դրույթներից:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՆ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԾԽԵԼԸ ՍԱՅՄԱՆԱՓԱԿՈՂ ՕՐԵՆՔ

Դեկտեմբերի 10-ին Հայաստանի Ազգային ժողովը առաջին ընթերցմամբ ընդունեց «Ծխախոտային արտադրատեսակների եւ դրանց փոխարինիչների օգտագործման հետեւանքով առողջությանը հասցվող վնասի նվազեցման եւ կանխարգելման մասին» օրենքի նախագիծն ու կից ներկայացված օրենքների նախագծերի փաթեթը:

Օրենքի նախագիծն ընդունվեց՝ 83 կողմ եւ 15 դեմ ձայներով:

Օրենքի նախագիծով ծխախոտի օգտագործման արգելք է սահմանվում փակ տարածքներում: Սահմանափակումներ կլինեն հանրային տրանսպորտում, մանկական խաղահրապարակներում, առողջապահական, կրթական,

մշակութային հաստատություններում: Որոշակի կարգավորումներ են նախատեսվում նաեւ ծխախոտի վաճառքի եւ ծխախոտային արտադրանքի առաջխաղացման եւ զովազդի սահմանափակման ուղղությամբ:

Օրենքների նախագծերի փաթեթում ընդգրկված «Վարչական իրավախախ-

տումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծով նախատեսվում է, որ, մասնավորապես, մասնավոր ավտոմոբիլային տրանսպորտային միջոցի վարորդի կողմից տրանսպորտային միջոցի ընթացքի ժամանակ ծխախոտային արտադրատեսակ կամ ծխախոտային արտադրատեսակների փոխարինիչներ օգտագործելն առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկի չափով:

ՍԱՅԱԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԱՇԱԼՅԱՆԸ՝ ՊՈԼՍՈ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԺ

Պոլսո Հայոց 85-րդ պատրիարք է ընտրվել Սահակ եպիսկոպոս Մաշալյանը: Ընտրությունը կատարվել է դեկտեմբերի 11-ին Պոլսո Հայոց պատրիարքարանում:

Մյուս թեկնածու Պոլսո Հայոց պատրիարքարանի կրոնական ժողովի ատենապետ Արամ արքեպիսկոպոս Աթեշյանն արդեն շնորհավորել է նորընտիր պատրիարքին:

Պատրիարքարանում ընտրությանը մասնակցել են համայնքի կողմից ընտրված աշխարհիկ 102 պատվիրակները եւ ընդհանուր կրոնական ժողովի կողմից ընտրված 17 հոգեւոր պատվիրակները: Դեկտեմբերի 8-ին ընտրված 102

պատվիրակներից 89-ը քվեարկեցին հօգուտ Մաշալյանի, 12-ը՝ Աթեշյանի:

Նշենք, որ Պատրիարքի աթոռը թափուր էր մնացել Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Սուրբաբյանի մահից հետո (2019թ. մարտի): Նա 2008 թվականից տառապում էր անբուժելի հիվանդությամբ եւ բժիշկների մշտական հսկողության տակ էր Ստամբուլի Սուրբ Փրկիչ հայկական հիվանդանոցում: Պոլսո Հայոց պատրիարքարանը փաստացի ղեկավար չունեւ արդեն մոտ 12 տարի: 2010-ից պատրիարքական փոխանորդ էր Արամ արքեպիսկոպոս Աթեշյանը:

Սահակ եպիսկոպոս Մաշալյանը (ավագանի անունը՝ Շահան) ծնվել է 1962 թվականին, Ստամբուլում: 1983 թվականին սկսել է իր հոգեւոր ծառայությունը Կ. Պոլսի Հայոց պատրիարքարանում: Ուսանել է Ստամբուլի համալսարանի փիլիսոփայության ֆակուլտետում: 1989-1994թթ. աստվածաբանություն է ուսանել Լոնդոնի համալսարանում: 1997-1999թթ. իր աստվածաբանական կրթությունը խորացրել է Դուբլինի համալսարանում (Իռլանդիա): 1999-2005թթ. պաշտոնավարել է Կ. Պոլսի Հայոց պատրիարքարանում որպէս միջեկեղեցական եւ միջկրոնական հարաբերությունների բաժնի վարիչ, միաժամանակ հոգեւոր հովվություն արել Կ. Պոլսի Հայոց եկեղեցիներում: Դասավանդել է Սուրբ Էջմիածնի Գեորգյան հոգեւոր ծեմարանում եւ Սեւանի Վազգենյան դպրանոցում: 2006 թվականին վարդապետական թեզ է պաշտպանել «Հավատք եւ հրաշք» թեմայով եւ ստացել վարդապետության չորս աստիճանները:

2008 թվականին ձեռամբ Ն.Ա.Օ.Տ.Տ Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի արժանացել է եպիսկոպոսական ձեռնադրության: 2011 թվականից վերստին պաշտոնավարել է որպէս Կ. Պոլսի Հայոց պատրիարքարանի միջեկեղեցական եւ միջկրոնական հարաբերությունների բաժնի վարիչ:

ԵՐԿՐԻ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՀԱՐՅԵՐԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԵՎ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԶԵՆԱՐԿՄԱՆ ԹԵՄԱ

Դեկտեմբերի 9-ին Հայաստանի նախագահ Արմեն Սարգսյանը նախագահական նստավայրում աշխատանքային հանդիպում ունեցավ երկրի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հետ: Արմեն Սարգսյանը եւ Նիկոլ Փաշինյանը քննարկեցին երկրի ընթացիկ օրակարգին եւ զարգացման ծրագրերին վերաբերող հարցեր: Կարեւորվեցին ավանդական դարձած, պարբերական բնույթ կրող հանդիպումները՝ որպէս մեր երկրի զարգացման ընթացքի եւ տեսլականի շուրջ մարքերի փոխանակության արդյունավետ հարթակ:

ԶԱՐԱԶԱՅԻՆԵՐԸ ԴՅՈՒՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ՓՈԽԵԼ ԻՐԵՆՁ ԱՆՈՒՆԸ

Հայաստանի քաղաքացիները կկարողանան առավել սեղմ ժամկետում կատարել անվանափոխում դրա համար դիմելով ցանկացած քաղաքացիական կայության ակտերի գրանցման (ԶԿԱԳ) մարմին: Փոփոխությունների համաչափ, ներկայումս անվան փոխման համար քաղաքացիները կարող են դիմել ցանկացած ԶԿԱԳ մարմին: Բացի այդ, ԶԿԱԳ ոլորտում իրականացված բարեփոխումների արդյունքում քաղաքացիներն ազատվել են դիմումներ լրացնելու պարտականությունից, դիմումները նրանց փոխարեն էլեկտրոնային համակարգում լրացնում են ԶԿԱԳ մարմնի աշխատակիցները: Նախագիծը մշակվել է ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից:

ԿՅԱՆԵԻՑ ԶԵՆԱՅԵԼ Է ԸՄԲԵՍԱՐՏԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԿՐԿՆԱԿԻ ԶԵՄՊԻՆ

Դեկտեմբերի 13-ին, 60 տարեկան հասակում կյանքից հեռացել է աշխարհի եւ եվրոպայի կրկնակի չեմպիոն, Բարի կամքի խաղերի չեմպիոն, Աշխարհի գավաթակիր ըմբիշ Բենուր Փաշայանը:

Բենուր Փաշայանը մարզական կարիերան ավարտեց 1985 թվականին, իսկ 1986/89 թվականներին եղել է Հայաստանի ընդդիմադիր մարզիչը:

ՎԱՆՃԱՆՎԵԼ Է «ԱՐԱՐԱՏ 73»-Ի ՏՈՒՏԵՐՈՒՄ ՍՈՒՐԵՆ ՄԱՐԿԻՐՈՅԱՆԸ

Դեկտեմբերի 9-ին, կյանքի 70-րդ տարում վախճանվեց լեզգենդար ֆուտբոլիստ, ԽՍՀՄ սպորտի վարպետ, «Արարատ 73» թիմի պաշտպան Սուրեն Մարտիրոսյանը, ում անունն անմիջականորեն կապված է հայկական ֆուտբոլի նշանավոր էջերի հետ: Որպես ֆուտբոլիստ՝ Սուրեն Մարտիրոսյանը մեծ դերակատարություն է ունեցել 70-ական թվականների հայկական ֆուտբոլում իր հրաշալի խաղով ուրախության բազմաթիվ պահեր պարգևելով աշխարհասփյուռ հայությանը: 2019 թվականի հունիսին Սուրեն Մարտիրոսյանին շնորհվել է ՀՖՖ ոսկե հուշամեդալ՝ հայկական ֆուտբոլում ունեցած մեծ ավանդի համար:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

16.12.2019 Սուրբ Հայրապետներ Իգնատիոսի, Աղոթի եւ Մարութա եպիսկոպոսի հիշատակության օր

21.12.2019 Սուրբ Արգար Նախավկայի եւ Քրիստոսին հավատացող Արգար թագավորի հիշատակության օր

ՆՈՐԱԿԱՌՈՒՅՑ

ԹԱՏՐՈՆԻ ՇԵՆՔԻ ՈՒՐԱԿԳԾԵՐԸ ՀՍՏԱԿԵՅՎՈՒՄ ԵՆ

13.12.2019թ.

Շարունակում ենք Թբիլիսիի Պետրոս Աղամյանի անվան պետական հայկական դրամատիկական թատրոնի նոր, ժամանակակից շենքի շինարարության ընթացքը վավերացնող լուսանկարների հրապարակումը: Գրեթե երկամսյա ընդմիջումից հետո ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում դեկտեմբերի 13-ին արված լուսանկարը: Ինչպես տեսնում եք, նոր լուսանկարում արդեն հստակորեն պատկերված են շենքի ճակատային մասը:

04.10.2019թ.

Հիշեցնենք, որ մեր թատրոնի նոր շենքի շինարարությունն իրականացվում է Բիծինա Իվանիշվիլու «Քարթու» հիմնադրամի կողմից տրամադրած շուրջ 19 մի-

լիոն լարիի ֆինանսավորմամբ:

Ծրագրված է թատրոնի շենքի շինարարությունն ավարտել 2020 թվականին:

Լուսանկարները՝ ԳԱՐՐԻ ՄԱՆՈՅԱՆԻ

«ԳՆԱՄ ԵՐԿՆԱԿԱՄԱՐԸ ՎԵՐԵՎԻՑ ՆԱՅԵԼՈՒՄ»

Երկարատեւ, ծանր հիվանդությունից հետո վախճանվեց Թբիլիսիի Պետրոս Աղամյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի ղեկավար, Վրաստանի վաստակավոր արտիստ Ռոբերտ Հովհաննիսյանը: Մեզնից հեռացավ ամբողջ կյանքը թատրոնին նվիրած դերասանը, որն ապրեց լիարժեք արվեստին ու մարդկությանը նվիրված կյանքով:

Ռոբերտ Նիկիտիչի կյանքի վերջին ամենածանր օրերն անցան տանը՝ փակված, ինքն իր, մահվան ու կյանքի խորհրդածությունների հետ, հարազատների կողքին: Ու ոչ ոք չի կարող ասել, թե ինչ տվեց ու առավ, ինչ-ինչ ճանապարհ անցավ:

Տասնյակ դրամատիկ դերերից առավել, ամենամեծ դրաման Հովհաննիսյանի համար կյանքն էր: Կյանքն ինչպես որ է՝ մեկ մարդու չափով... Նրա կենսափորձը, բարոյությունը, անկաշառ նվիրվածությունը, իրերի բնույթը քննելու, քաղաքացու վարքը ընդունելու կամ ժխտելու քննախույզ միտքը նրան միշտ կանգնեցնում էր իրեն, միայն իրեն վերապահված դիվեմայի առաջ:

Ո՞վ չի տեսել նրան ինքնամոռաց, հոգու ըմբոստությամբ ու խռովքով զրուցելիս, ո՞վ չի ճաշակել նրա պարզ, եղբայրական, մարդու ու դերասանի անբռնազրոսիկ խոսքը: Ո՞վ չի տեսել ու չի հիշում վաստակավոր արտիստի անձնավորած բազմաթիվ դերերն ու ստեղծած հրաշալի կերպարները, որոնց անդրադառնալը այս փոքր ծավալում անհնարին է: Հիշենք միայն մի քանիսը. Կասիո («Օթելլո»), Ջինգիսնոլ («Պեյգո»), Ջամբախով («Խաթաբալա»), Սոս («Սոս եւ Վարդիթեր»), Սեյրան («Նամուս»), Գիծ Դանել («Չար ոգի»), Շոշիա («Մեղադրական եզրակացություն»), Թափառնիկոս («Ատամնաբույժն արեւելյան»), Օքսեն («Պաղտասար ախպար»), Թեոդորոս («Պահանջվում է ստախոս»), Իշխան Վանո Պանտիաշվիլի («Խանուկա»), Հոպայանց («Հին վրացական վոդեվիլներ») եւ բազմաթիվ զարմանահրաշ այլ կերպարներ, որոնք արժանի են հիացումների:

Հատկանշական է եւ այն փաստը, որ Ռոբերտ Հովհաննիսյանի դերասանական կարողությունը թատրոնով չի սահմանափակվել: Այդ մասին են վկայում ստեղծագործական բուռն վերելքի տարիներին «Վրացֆիլմ» կինոստուդիայում նրա մասնակցությամբ նկարահանված ֆիլմերը. «Վարպետաց վարպետի աջը», «Փիրոսմանի», «Ինչ-որ մեկը ուշանում է ավտոբուսից», «Քաղաքը վաղ է արթ-

նանում», «Իսկական թբիլիսցին»: Վերջին ֆիլմը... «Ստալին» բազմասերիալից հեռուստաֆիլմն էր: Վերոնշյալ ֆիլմերը դարձան հովհաննիսյանական անսպառ տաղանդի նոր վկայություն՝ հաստատելով այն ճշմարտությունը, թե իսկական արվեստը սահմաններ չի ճանաչում:

Այո, ողջ էությամբ, մինչեւ ուղեւորվածը Արտիստ էր նա, եւ իր կյանքն ու մահն անգամ դուրս էին սովորականի սահմաններից: Մտածում ես՝ ինչ նման եմ այս մարդու կյանքն ու մահը. երեկ էլ այս մարմինն աշխարհում հոգի էր, այսօր էլ է հոգի: Լինելը նման է չլինելուն եւ չլինելը՝ նման լինելուն: Թռչող, թափառող, հավերժողը հոգին է, եկող, գնացող, մեռնողը՝ մարմինը: Չէի ասի, թե մարմինն ավելորդ է, թռչունը բույն պիտի ունենա, սուրը՝ պատյան, կոնյակը՝ շիշ:

Այսքանից հետո դառնում Ռոբերտ Հովհաննիսյանի կենդանի էությանը եւ ցավակցի խոնարհությամբ ասեմ՝ Շիրինով չէ, այլ մարմնաբնակ հոգուդ երկնաբնակությամբ պիտի միանայիր հոգեւոր երամիդ՝ Աշոտ Քաջվորյանին, Արտեմ եւ Մարի Բերոյաններին, Ռաֆիկ Պապուկյանին, Պահարեին, Էմմա Ստեփանյանին, Արուս Քարաջյանին, Ավետիք Սանոսյանին, Ասյա Ժամկոչյանին, Սոս Սոսյանին, Սերիկ Շեկոյանին, Լեյլա Մկրտչյանին, Ժիրայր Կարապետյանին... Բոլոր նրանց, ում տեսար ու ընդունեցիր այստեղ, այս երկնքի տակ, պիտի հանդիպես այնտեղ, այն երկնքում: Եվ եթե քո երկրային կյանքի վերջին պահին քեզ հասցնեինք հարցնել՝ այդ ո՞ր, մեզ թողած ո՞ր ես գնում, պիտի պատասխանեիր Ավետիք Սանոսյանի շուրթերով հայտնված տիեզերական ճշմարտությամբ. «Գնամ՝ երկնականաբար վերելից նայելու»:

Եվ հիմա մեզ մնում է քո հոգուն մաղթել խաղաղություն ու ասել՝ զնալով անգամ մեզ թողեցիր մի թանկ բան՝ բարի հիշատակ:

ՌԱՖԱՅԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Թբիլիսիի Պ.Աղամյանի անվան պետհայրդրամայի թատրոնի փոխտնօրեն

Գծանկարը՝ ԳԻՈՐԳԻ ՄԱՆՈՅԱՆԻ

1			2		3		4		5		6		7
8							9	10	11				
					12								
13	14	15						16			17		
	18			19			20						
	21				22		23			24			
	25						26				27		
28				29					30				31
32			33										
34								35			36		
		37		38									
39	40									41	42		
	43					44			45				46
47			48										
49	50							51			52		
53										54			
	55						56						

ԽԱՆՈՐԴ ԴԱՄԱՐԻ ԽԱՉԲԱՌԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1.Թբիլիսիում ծնված հայ անվանի կինոռեժիսոր: 5.4-5-րդ դարերում կառուցված վանք Իրանի Թավրիզ քաղաքի ճանապարհին: 8.Գեղեցիկ ծաղիկ: 9.Հայտնի գյուղ Պատմական Հայաստանում: 12.Ապակուց պատրաստված, ապակե: 13.Եմենի մայրաքաղաքը: 16.Երաժշտական գործիք: 17.Համադասական շաղկապ: 18.Քաղաք Ֆրանսիայում: 20.Սիբիրյան գետ: 21.Ռուս մեծ գրող Ա.Ս.Պուշկինի «դաժան օրերի ընկերուհին»: 23.Լեռ Հայաստանում: 25.Խորհրդային արտիստ, ռեժիսոր, մանկավարժ: 26.Բաժնու ստեղծագործություններից՝ «... օրավար հոր»:

28.Անվանի բանաստեղծուհի Սիլվա Կասյուտիկյանի ծնողների ապրած վայրը: 29.Կիսատ, ոչ լիարժեք: 30.Նավթարդյունաբերության հսկաներ Կովկասում Ալֆրեդ, Լյուդվիգ, Ռոբերտ ...: 32.«... մարթ չի կանա կարթա, Իմ գիրն ուրիշ գրեն է» (Սայաթ-Նովա): 34.Ցուցական դերանուն: 35.Հայ ժողովրդի գովերգած դաշնակ գավակը: 36.Հանրահայտ դերասանուհի ... Ախեջակովա: 37.Ցածրոգի, փոքրոգի, ստոր: 39.Օրվա մաս: 41.Ցող, եղյամ (ժող.): 43.«Քամին ..., քամին ..., ...» (ժող. երգ): 44.Սայաթ-Նովայի գովերգած թանկագին քարը: 48.Մինչեւ կյանքի վերջ, մինչեւ մահ: 49.Ահ, սարսափ: 51.Լիճ Աֆրիկայում: 53.Ստորադասական շաղկապ: 54.Ծնողից երեխային ժառանգաբար փոխանցվող հատկանիշ: 55.Վրաց Շինարար թագավոր: 56.Արցախի հերոս Արկարի

Տեր-Թադեոսյանի կեղծանունը:

ՈՒՊԱՆԱՅՈՒՆ

1.Հովհ.Թումանյանի հեքիաթի հերոս: 2.Սետրոյի կայարան Երևանում՝ Ջորալար ...: 3.Հայցել, հուսալ: 4.Մայրաքաղաքը շատ հայեցի: 5.Վրաց իշխանները հնում: 6.Հայահոծ բնակավայր Ռուրիկայում: 7.Ոչ չինձու, ճիշտ, ստույգ: 10.Ե՛վ աղբյուրի, Ե՛ւ մատանու: 11.Հերոսուհի հայկական «Եռանկյունի» ֆիլմում: 14.Նահանգ ԱՄՆ-ում: 15.Գյումրեցի երիտասարդ, խոստումնալից դերասանուհի ... Ալեքսանյան: 19.Աման, փորձերի համար նախատեսված տարա: 20.Մ.Արագու պատմական վեպը «Իսրայել ...»: 22.Բարի, ուրախալի լուր: 23.Ժամանակի միավոր: 24.Սյանմայի քաղաքամայրը: 27.Լեռ Ջավախքում: 28.Եվրոպական գաճաճ պետության մայրաքաղաք: 31.Գր.Ջոհրայի ֆրանսիական գրական կեղծանունը: 33.Հայ անվանի դերասանուհի Գալյա ...: 35.Եվրոպիոն տեություն հիմնադիր Չարլզ ...: 37.Անձնական դերանուն: 38.Հանկարծակի, պատահական, միանիտ ձեւով: 40.Լծկան անասուն: 41.Ֆրանսահայ մեծ շանտոնյե Շ.Ազնավուրի երգացանկից: 42.«1869 թվին հայ ժողովրդի ... եղավ՝ բեղուն» (Պ.Սեյալ «Անթեմի գանգակատուն»): 44.Ալ.Շիրվանզադեի երկերից՝ «...ի ականջը»: 45.Հանրահայտ քաղաք Նիդերլանդներում: 46.Հայ գրող Հմայակ ...: 47.Արցախի հերոս Սոնթեի կեղծանունը: 50.Հիմա, այժմ: 52.Գետ Ֆրանսիայում:

Կազմեց ԱՆՆԱ ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆԸ

ՆԱԽՈՐԴ ԴԱՄԱՐԻ ԽԱՉԲԱՌԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

7.Օգոստոս: 9.Եղունգ: 10.Շենք: 11.Ջավախի: 13.Սատար: 16.Վառ: 17.Կոն: 19.Մեշկ: 22.Ցաքատ: 24.Վեներա: 25.Վագր: 27.Ֆերարի: 29.Հաստատ: 32.Նախնա: 33.Հավասի: 35.Կտակ: 38.Մեկ: 40.Բրունո: 41.Կալա: 44.Նամ: 45.Քաջ: 48.Նեղ: 50.Դիանա: 51.Աղիք: 54.Մանր: 55.Մեմ: 56.Տոտ: 58.Տիպ: 59.Դարչին: 60.Օտար: 19.Մեթան: 20.Շերտ: 21.Կարտ: 23.Ավանակ: 26.Գինի: 28.Երան: 29.Հին: 30.Սակր: 31.Ամանակ: 34.Վերջին: 36.Տուն: 37.Կոն: 39.Վե: 42.Աման: 43.Աղան: 46.Աղաք: 47.Քարտ: 49.Լիտր: 52.Քոչ: 53.Հոն: 57.Տի:

**Խմբագիր՝
ՎԱՆ ԲԱՅԲՈՒՐԹՅԱՆ**

**Մեր հասցեն՝ Թբիլիսի 0105
Գ.Աթոնելի փ. 5 հեռ. 2990-739, 2990-774
www.vrastan.ge
E-mail: vrastan.press@gmail.com**

**Գրանցման վկայական
№ 4 4 - 1439
«ԿՈԼՈՐ» հրատարակչություն**

**“ВРАСТАН”
Тбилиси, Грузия
«VRASTAN»
Georgia, Tbilisi
Индекс 66445**